

თანამედროვე გლობალიზაციის სტრატეგიული საკითხები

რეზიუმე

ზურაბ კოზმაშვილი

სტუ-ს დოქტორანტი
E-mail: barata49@mail.ru

სტატიაში განხილულია საქართველოს მთავრობის საშინაო პოლიტიკის ერთ-ერთი მთავარ პრიორიტეტი - ევროპასთან ასოცირების შეთანხმებით ნაკისრი ვალდებულებების შესრულების აუცილებლობა. დასაბუთებულია, რომ ასოცირების შეთანხმების განხორციელება ქვეყნის პოლიტიკური, სოციალური და ეკონომიკური ცხოვრების მთელ სპექტრს შეეხება. ამიტომ ფართომასშტაბიანი რეფორმები მოემსახურება ადამიანის უფლებების დაცვის განმტკიცებას, დემოკრატიის გაღრმავებას, მეტ გამჭვირვალობას, ეფექტიან მმართველობას, უსაფრთხოებისა და რეგიონული თანამშრომლობის განმტკიცებას, სტაბილური მაკროეკონომიკური გარემოსა და ხელსაყრელი ბიზნესკლიმის ჩამოყალიბების უზრუნველყოფას.

ავტორს მიაჩნია, რომ ქვეყანაში გარემოს მართვის ხარისხის გაუმჯობესების მიზნით, ეტაპობრივად უნდა დაინერგოს ევროპული გარემოსდაცვითი პრინციპები და სტანდარტები. გარდა ამისა, ავტორი მიუთითებს, რომ საქართველო გააგრძელებს ორმხრივი და მრავალმხრივი გარემოსდაცვითი ხელშეკრულებებით ნაკისრი ვალდებულებების შესრულებას, რაც მიმართული იქნება მაკროეკონომიკური სტაბილურობის უზრუნველყოფისაკენ.

საკვანძო სიტყვები:

გლობალიზაცია
რეფორმები
ასოცირება

შესავალი

საქართველოს მთავრობის საშინაო პოლიტიკის ერთ-ერთ მთავარ პრიორიტეტს ევროპასთან ასოცირების შეთანხმებით ნაკისრი ვალდებულებების შესრულება წარმოადგენს, რაც ქვეყნის ევროპულ ოჯახში სრულფასოვანი ინტეგრირებისაკენ გადადგმული მნიშვნელოვანი ნაბიჯია. ასოცირების შეთანხმება ასევე მოიცავს ევროკავშირთან ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის კომპონენტს, რომლის განხორციელების პროცესშიც საქართველო თანამიმდევრულად გახდება ევროკავშირის ეკონომიკის ნაწილი.

ასოცირების შეთანხმების განხორციელება ქვეყნის პოლიტიკური, სოციალური და ეკონომიკური ცხოვრების მთელ სპექტრს შეეხება, შესაბამისად, ფართომასშტაბიანი რეფორმები მოემსახურება ადამიანის უფლებების დაცვის განმტკიცებას, დემოკრატიის გაღრმავებას, მეტ გამჭვირვალობას, ეფექტიან მმართველობას, უსაფრთხოებისა და რეგიონული თანამშრომლობის განმტკიცებას, სტაბილური მაკროეკონომიკური გარემოსა და ხელსაყრელი ბიზნესკლიმის ჩამოყალიბების უზრუნველყოფას. შეთანხმება სრულად თან ხედება მთავრობის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების ხედვას. აღნიშნული რეფორმები, საბოლოოდ, უზრუნველყოფს ქვეყნის ევროპული ტიპის დემოკრატიად ჩამოყალიბებას. ასოცირების შეთანხმების შესრულების მიზნით დაწყებულია მუშაობა, იმისათვის, რომ ამოქმედდეს შესაბამისი ინსტიტუციონალური და ადმინისტრაციული მექანიზმები ფართომასშტაბიანი რეფორმების განსახორციელებლად. ევროკავშირთან ასოცირების შეთანხმებიდან გამომდინარე იგეგმება ადგილობრივი კანონმდებლობის ევროკავშირის კანონმდებლობასთან დაახლოება.

1. გლობალიზაცია და საქართველო

საქართველოს ეკონომიკური პოლიტიკა ეფუძნება თავისუფალი საბაზრო ეკონომიკის პრინციპებსა და ღირებულებებს. საქართველომ უნდა გააგრძელოს მუშაობა უმუშევრობისა და სიღარიბის დაძლევაზე, უნარიანი და მშრომელი მოქალაქეებისათვის შექმნის კეთილდღეობის პირობებს; ამისათვის მიმდინარეობს და გაგრძელდება წვრილი და საშუალო ბიზნესისა და სოფლის მეურნეობის უპრეცედენტო განვითარება; სახელწიფო გააგრძელებს კერძო საკუთრებისა და შრომითი უფლებების დაცვის გაძლიერებას; უზრუნველყოფს მსოფლიო ეკონომიკურ სისტემაში ქვეყნის ინტეგრირებას; შრომისუნარი მოქალაქეებისათვის გააგრძელებს ცხოვრების ღირსეული პირობების უზრუნველყოფას, რისთვისაც დაამკვიდრებს უსაფრთხო სოციალურ გარემოს და განავითარებს სოციალურ

სოლიდარობის სისტემას; კვლავ იზრუნებს ქვეყნის კულტურულ მემკვიდრეობაზე და ხელს შეუწყობს საგანმანათლებლო და სოციალურ-ეკონომიკურ მოდერნიზებას.

მთავრობის საგადასახადო პოლიტიკა უზრუნველყოფს კერძო სექტორისა და უცხოური ინვესტიციებისათვის, ასევე ბიზნესის დაწესებულებებისა და განვითარებისათვის მიმზიდველი და სტაბილური საგადასახადო გარემოს შექმნას.

მუშავდება არაერთი სხვა საკანონმდებლო ინიციატივა. საქართველოსა და ევროკავშირის შორის ღრმა და ყოველმხრივ თანამშრომლობის ვაჭრობის შეთანხმების ფარგლებში, განხორციელდება საბაჟო კანონმდებლობის ევროკავშირის კანონმდებლობასთან ჰარმონიზაცია. გამარტივდება საბაჟო წესები და პროცედურები. განხორციელდება საგადასახადო კანონმდებლობის ევროკავშირის კანონმდებლობასთან დაახლოება არაპირდაპირი გადასახადების (დღგ, აქციზი) ნაწილში. სახელმწიფო გადასახადის გადამხდელს განიხილავს როგორც პარტნიორს ქვეყნის აღმშენებლობასა და მოსახლეობისათვის გაუმჯობესებული სახელმწიფო სერვისის მიწოდებაში. აქედან გამომდინარე, გამარტივდება ფიზიკური და იურიდიული პირების მიერ საგადასახადო ვადლებულებების შესრულება. გაგრძელდება დიდი ბიზნესის წარმომადგენლებთან, იმისათვის, რომ მათი ობიექტური, პრაქტიკული პრობლემები გათვალისწინებული იყოს საკანონმდებლო დონეზე. შემოსავლების სამსახურში შეიქმნება ინფორმაციული ბაზა (ნორმატიული აქტები, საგადასახადო და სასამართლო დაგების შედეგად ჩამოყალიბებული პრაქტიკა), რაც შესაძლებელს გახდის გადამხდელთან სისტემურ ერთიან მიდგომას, რომლის საფუძველზეც გამოიცემა საჯარო გადაწყვეტილებები. გამარტივდება გადასახადის აღმინისტრირება და განხორციელდება საგადასახადო სანქციების ოპტიმიზაცია. განხორციელდება საგადასახადო დაგების განხილვის არსებული სისტემის სრულყოფა.

2. საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების პრიორიტეტები

საქართველოს კონსტიტუციის მიხედვით, მონეტარულ პოლიტიკას ახორციელებს ეროვნული ბანკი, რომელიც დამოუკიდებელია მის საქმიანობაში. საქართველოს მთავრობა ხელს შეუწყობს ეროვნულ ბანკს - მონეტარული პოლიტიკის, კერძოდ ინფლაციის თარგეთირების რეჟიმის ეფექტიანად განხორციელებაში. ფულად-

საკრედიტო და სავალუტო პოლიტიკის ძირითადი პრიორიტეტები განისაზღვრება პარლამენტის დადგენილების შესაბამისად; ხელი შეეწყობა ეროვნული ვალუტის მიმართ ნდობის გაზრდას და უზრუნველყოფილი იქნება დოლარიზაციის მასშტაბების შემცირება; შენარჩუნებული იქნება მცურავი გაცვლითი კურსის რეჟიმი; ხელი შეეწყობა კომერციულ ბანკებს შორის ჯანსაღ კონკურენციას; დაინერგება დეპოზიტების დაზღვევის სისტემა, რომელიც დანაზოგების ზრდისა და დაბანდების სტიმულირების საიმედო მექანიზმი გახდება.

სახელმწიფო უზრუნველყოფს საჯარო ფინანსების მართვის სრულყოფას იმისათვის, რომ ბიუჯეტით, ერთი მხრივ, ხორციელდებოდეს პრიორიტეტული სფეროებისა და სოციალური ხარჯების ზრდა, ხოლო, მეორე მხრივ, ხელი შეეწყოს ქვეყნის ეკონომიკის სტიმულირებას და ამავე დროს შენარჩუნებულ იქნეს ქვეყნის ფისკალური სტაბილურობა.

საჯარო ფინანსების მართვის რეფორმის ფარგლებში, ბიუჯეტირების მიმართულებით დასახული ღონისძიებები უზრუნველყოფს საჯარო ფინანსების ეფექტიან მართვას და გამჭვირვალობას, სხვადასხვა სექტორის განვითარების მიზნით დასახული პოლიტიკის განხორციელებისათვის საჭირო რესურსების მობილიზებას ფისკალური მდგრადობის შენარჩუნების პირობებში და სოციალური ვადლებულებების დაფარვის პარალელურად ეკონომიკის ზრდის ხელშეწყობი ფისკალური პოლიტიკის გატარებას.

მუშავდება დაგეგმვის ერთიანი სტანდარტები, რომელიც დაუკავშირდება, როგორც ეროვნულ, ისე დარგის და სხვა სექტორულ საშუალოვადიან სტრატეგიულ დოკუმენტებს. საშუალოვადიანი გეგმები გამოყენებული იქნება როგორც ეფექტიანი ინსტრუმენტი ფისკალური სტაბილურობის მისაღწევად. ეკონომიკის სტიმულირების მიზნით, ბიუჯეტის ხარჯვითი ნაწილის ზრდის პარალელურად, შესაძლებელია კონკრეტულ პერიოდში გაიზარდოს საბიუჯეტო დეფიციტი, თუმცა, საშუალოვადიან პერიოდში შენარჩუნებული იქნება მისი დაბალი მაჩვენებელი. საშუალოვადიან და გრძელვადიან პერიოდში მნიშვნელოვანია ძირითადი მაკროეკონომიკური და ფისკალური ინდიკატორების ისეთ მაჩვენებლებში შენარჩუნება, რომლებითაც შესაძლებელი იქნება გაუმჯობესდეს სარეიტინგო კომპანიების შეფასებები და ქვეყანა იყოს მიმზიდველი საინვესტიციო კლიმატის თვალსაზრისით.

დაიხვეწება ფინანსთა სამინისტროს მაკროეკონომიკური ანალიზისა და პროგნოზირების მიმართულება. საბიუჯეტო დაგეგმვის პროცე-

სის გაუმჯობესების მიზნით გაუმჯობესდება სახელმწიფო და ნაერთი ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლების საშუალოვადიანი პროგნოზირების პროცესი; მოხდება პროგნოზების არეალის გაფართოება იმისათვის, რომ ეკონომიკის სექტორები უფრო ფართოდ იყოს მოცული; გაიზრდება პროგნოზების დროითი არეალი, რაც გაზრდის ფისკალური სექტორის გრძელვადიანი დაგეგმვის შესაძლებლობას.

სახელმწიფო ვალის ფორმირებისას უზრუნველყოფილი იქნება ვალის პორტფელის მდგრადობა. სესხების მოზიდვა მოხდება მაქსიმალურად შედავათიანი პირობებით, აუცილებლობიდან გამომდინარე. ამ პროცესში გათვალისწინებული იქნება ადგილობრივი ფასიანი ქაღალდების ბაზრის განვითარებისა და ეკონომიკური აქტივობის ხელშეწყობის აუცილებლობა.

გაგრძელდება მუშაობა პროგრამული ბიუჯეტის დანერგვისა და შესაბამისი მეთოდოლოგიის დახვეწის მიმართულებით, მათ შორის, შემუშავდება მეთოდოლოგიური მითითებები მხარჯავი დაწესებულებებისათვის, რაც მათ პროგრამული ბიუჯეტის მომზადების შიდა პროცესის ეფექტიანად მართვის უზრუნველყოფაში დაეხმარება. უზრუნველყოფილ იქნება შედეგზე ორიენტირებული ბიუჯეტირების სრულყოფილად დანერგვა, ბიუჯეტით განსაზღვრულ პროგრამებისა და ქვეპროგრამების, აგრეთვე მათი მოსალოდნელი შედეგების წარმოდგენის მექანიზმები მიუახლოვდება საერთაშორისოდ აღიარებულ სტანდარტებს, გაგრძელდება მუშაობა ბიუჯეტის გამჭვირვალობისა და ინფორმაციულობის გაზრდის მიზნით და უზრუნველყოფილ იქნება საქართველოს მოქალაქეებისათვის ყველა საინტერესო და საჭირო ინფორმაციის მარტივი ფორმით მიწოდება. გაგრძელდება მუშაობა ბიუჯეტის მართვის ელექტრონული სისტემის (eBudget) ფუნქციონალური შესაძლებლობების გაფართოებაზე. ერთი სისტემის ფარგლებში მოექცევა საჯარო სამართლის იურიდიული პირების, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტების ფორმირების პროცესი. საჯარო სამართლის იურიდიული პირების, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულების ბიუჯეტების ანგარიშები გაიხსნება ხაზინის ერთიანი ანგარიშის სისტემაში და მათი მართვა განხორციელდება სახელმწიფო ხაზინის ფინანსების მართვის ერთიანი საინფორმაციო სისტემის მეშვეობით, რითაც მიიღწევა ყველა დონის ბიუჯეტებისა და საჯარო სამართლის იურიდიული პირების სახსრებით განხორციელებული

ოპერაციების სრული და დროული ანგარიშგება და გაუმჯობესდება ანგარიშვალდებულების ხარისხი. ეტაპობრივად დაინერგება საჯარო სექტორის ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო დარიცხვის სტანდარტები, რომელთაგანაც სრული შესაბამისობის მიღწევის შემდეგ, ყოველწლიურად გამოქვეყნდება მთავრობის ფინანსური ანგარიშგება, დაფუძნებული დარიცხვის მეთოდზე.

დაიხვეწება როგორც შიგა, ისე გარე კონტროლისა და აუდიტის მექანიზმები საჯარო ფინანსების მართვის სფეროში. საბიუჯეტო პროცესის გაუმჯობესების მიზნით უზრუნველყოფილი იქნება სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის მიერ შემუშავებული დასკვნებისა და რეკომენდაციების გამოყენების ეფექტიანი მექანიზმი.

გარემოს დაცვა და ბუნებრივი რესურსების რაციონალური გამოყენება საქართველოს მთავრობის საქმიანობის ერთ-ერთი პრიორიტეტული მიმართულებაა.

ქვეყანაში გარემოს მართვის ხარისხის გაუმჯობესების მიზნით, საქართველო-ევროკავშირის ასოცირების შესახებ შეთანხმების მოთხოვნების შესაბამისად ეტაპობრივად დაინერგება ევროპული გარემოსდაცვითი პრინციპები და სტანდარტები. საქართველო გააგრძელებს ორმხრივი და მრავალმხრივი გარემოსდაცვითი ხელშეკრულებებით ნაკისრი ვალდებულებების შესრულებას.

დაიხვეწება და განახლდება გარემოსდაცვითი სამართლებრივ-ნორმატიული ბაზა ისეთი მიმართულებებით, როგორიცაა: ნარჩენების მართვა, წყლის რესურსების მართვა, ატმოსფერული ჰაერის დაცვა, ტყის მართვა, ბუნებრივი და ანთროპოგენური საფრთხეების რისკების შემცირება, ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოება, ბიომრავალფეროვნების დაცვა, ბუნებრივი რესურსების მდგრადი მართვა, სანებართვო და სალიცენზიო საქმიანობა, გარემოზე ზემოქმედების შეფასება და სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასება.

მოხდება გარემოს მონიტორინგის სისტემის ეტაპობრივი გაფართოება და მოდერნიზება.

დასკვნა

საშუალოვადიან პერიოდში ქვეყნის მაკროეკონომიკური პოლიტიკა მიმართულ უნდა იქნას მაკროეკონომიკური სტაბილურობის უზრუნველყოფისაკენ, რომლის მისაღწევად ძირითადი პრიორიტეტებია:

- ეკონომიკის სტაბილიზაცია და მომდევნო ეტაპზე ეკონომიკის მდგრადი და მაღალი ტემ-

პით ზრდა;

- ინფლაციის დონის ერთნაირი მაჩვენებლის შენარჩუნება;

- უმუშევრობის დონის შემცირება;
- საინვესტიციო გარემოს გაუმჯობესება;
- ეკონომიკური ზრდა.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. აბრალავა ა, გლობალიზაციის სოციალურ-ეკონომიკური შედეგები, ჟურნ. „სოციალური ეკონომიკა“, 2003., N 3
2. აქუბარდია თ, ეკონომიკის სახელმწიფო რეგულირება და ეკონომიკური პოლიტიკა. თბ., 2005.
3. მექვაბიშვილი ე, ეკონომიკის გლობალიზაცია: მიმართულებები, გამოწვევები, პერსპექტივები, თბ., 2009.
4. სეფაშვილი ე, მსოფლიო ეკონომიკის განვითარების ობიექტური ტენდენციები. ჟურნ., „მაკროეკონომიკა“, 2001, N 3
5. გლობალიზაცია და საქართველო, ტ.2, თბ., 2008.
6. ცაგარელი ქ, ფინანსური გლობალიზაციის თანამედროვე ტენდენციები. ჟურნ., „სოციალური ეკონომიკა“, 2002, N6, გვ. 133-139
7. ჩაგელიშვილი ლ, გლობალიზაცია და საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკური უსაფრთხოება. ჟურნ., „სოციალური ეკონომიკა“, 2005, N 5, გვ. 32-39
8. პაპავა ვ, საქართველოს საერთაშორისო ეკონომიკური ფუნქცია. ჟურნ., „სოციალური ეკონომიკა“, 2001, N 5, გვ. 5-21
9. ჯანდიერი გ, გლობალიზაცია და ეკონომიკა, 2006 წლის 5 აპრილი, სტატია მომზადდა საქართველოს სტრატეგიისა და საერთაშორისო კვლევების ფონდის დაკვეთით.

10. Blair D. Trade negotiations in the OECD, structures, institutions and states (London and New York: Kegan Paul International), 1992.
11. EBRD Annual Report, 2014-2015.
12. Economic Survey of Europe. United Nations, New York and Geneva, 2000-2015.
13. OECD Economic Outlook, Paris, 2004-2015.
14. Trade and Development Report. United Nations, UNCTAD, New York and Geneva, 2000-2015.
15. The Global Competitiveness Report / Eds.: Cornelius P., Schwab K.; New York and Oxford: Oxford University Press, 2004-2006.
16. The National Export Strategy. US Trade Promotion Coordinating Committee, Wash., 1999-2005.
17. The World Competitiveness Yearbook. Institute of Management Development, Lausanne, 2004-2006.
18. UK-2002. The Official Yearbook of Great Britain and Northern Ireland, London: The Stationery Office, 2002.
19. United Nations. Statistical yearbook, Forty-sixth issue, New York, 2002.
20. World Economic Outlook. International Monetary Fund, Wash., 2000-2006.

STRATEGIC ISSUES OF MODERN GLOBALIZATION

ZURAB KOZMAVA,
PhD Student of GTU
E-mail: barata49@mail.ru

Summary

The article discusses one of the main priorities of the government's domestic policy, it is the European association agreement with its obligations. The document demonstrates that the implementation of the Association Agreement applies to the country's political, social and economic life of the entire range. Therefore, large-scale reforms will serve to strengthen the protection of human rights, democracy, greater transparency, good governance, security and regional cooperation, ensuring a stable macroeconomic environment and favorable business climate.

The author believes that the country should be implemented step by step to improve the quality of environmental management principles and European environmental standards. In addition, the author points out that Georgia will continue bilateral and multilateral environmental agreements obligations, which will be directed towards ensuring macro-economic stability.

Keywords: Globalization, Reforms, Association.